

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 stycznia 2021 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 27 czerwca 2019 r., sygn. akt V Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego
kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 27 czerwca 2019 r., sygn. akt V Ua (...) oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z 27 marca 2019 r., sygn. akt VI U (...) zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 5 października 2017 r. i przyznającego ubezpieczonemu J. K. prawo do zasiłku chorobowego za sporny okres.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia

społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 870 ze zm., dalej jako ustawa zasiłkowa) przez przyjęcie przez Sąd, że ubezpieczony, uczestnicząc w posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku (...) w S. i w dniach 24 kwietnia i 26 lipca 2017 r., aktywność zawodową wykonywał sporadycznie i incydentalnie, podczas gdy w całym 2017 r. odbyło się sześć posiedzeń tej Rady, a w czasie niezdolności ubezpieczonego do pracy przypadły aż dwa takie posiedzenia, oraz art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.) przez uznanie, że ubezpieczony nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za sporny okres w łącznej kwocie 15.099,75 zł.

Wskazując na powyższe, skarżący organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji.

W wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, tj. art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, przez rozstrzygnięcie „czy cykliczny udział w posiedzeniach rady nadzorczej może stanowić czynności incydentalne, czy też jest zwykłą aktywnością zmierzającą do uzyskania dochodu i stanowi podstawę do braku prawa do zasiłku chorobowego?”. Sformułowano także istotne zagadnienia prawne: 1/ czy przepis art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej nakazuje pozbawienie prawa do zasiłku chorobowego niezależnie od charakteru wykonywanej pracy z wyżej powołanymi wyjątkami oraz współmierności uzyskanego wynagrodzenia z utraconym zasiłkiem chorobowym ?, 2/ czy wyrażona w art. 17 ust. 1 zasada ma zastosowanie w sposób ścisły, czy też podlega istotnym modyfikacjom i ocenie oraz czy czynności incydentalne określone w dotychczasowym orzecznictwie sądów stanowią ścisły katalog, czy też należy traktować je rozszerzająco w zależności od istniejącego stanu faktycznego? Jednocześnie wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na konieczność dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz rozstrzygnięcie istotnego zagadnienia prawnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o jej oddalenie w zakresie wniosków w niej wskazanych oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu

prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecnictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecnictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wreszcie co do przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06,

LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący organ rentowy nie wykazał istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżący łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawa. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne lub potrzeba wykładni przepisów, od których rozstrzygnięcia

zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Z kolei skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Tymczasem powołane przez skarżącego okoliczności nie uzasadniały przyjęcia skargi do rozpoznania w oparciu o zarzut rzekomego oczywistego uzasadnienia materialnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia i to bez nawiązania do zarzutu naruszenia przepisów procesowych.

Przed wszystkim w skardze zabrakło proceduralnych zarzutów kasacyjnych, co sprawiało, że miarodajne były ustalenia faktyczne oraz ocena prawna, iż uczestnictwo ubezpieczonego w posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku (...) w S. w dniach 24 kwietnia oraz 26 lipca 2017 r. były zdarzeniami incydentalnymi, do czego ubezpieczony czuł się z obligowany w związku z poczuciem obowiązku i odpowiedzialności zajmowanej funkcji. Jego uczestnictwo w posiedzeniach ograniczało się do niezbędnego minimum, przy czym było niezbędne do uzyskania kworum. Sam fakt, że ubezpieczony otrzymał za uczestnictwo w przedmiotowych posiedzeniach niewielkie wynagrodzenie, jak to słusznie uwypuklił Sąd Okręgowy, nie może pozbawić go zasiłku, naruszając tym samym jego prawo do zabezpieczenia społecznego w razie choroby. Ponadto celem procedury kasacyjnej nie jest uzupełnianie materiału dowodowego ani jego ponowna ocena, które usuwają się spod rozeznania kasacyjnego w rozumieniu art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Na zakończenie wskazać wypada, iż w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że sporadyczna, incydentalna lub wymuszona okolicznościami sprawy aktywność zawodowa (np. udział w posiedzeniach rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej) może usprawiedliwiać zachowanie prawa do zasiłku chorobowego (por. wyrok z 25 kwietnia 2013 r., I UK 506/12, LEX nr 1391152 i przywołane w nim orzecznictwo).

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżący organ rentowy istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.